

Verband tussen balansventilatie en gezondheidsklachten

NIEUWBOUW IN ADEMNOOD

HUIS & ENERGIE

Balansventilatie in nieuwbouwwoningen is omstreden. Onlangs werd na onderzoek in de Amersfoortse wijk Vathorst groot alarm geslagen. Te veel inwoners hebben er gezondheidsklachten die in verband worden gebracht met hun ventilatiesysteem. Landelijk onderzoek van VROM bevestigt dit verband. Veel bewoners van nieuwbouwhuizen maken zich zorgen.

Wat is er aan de hand? **Tekst** Anna Roelofs **Fotografie** Marc van der Kort

De commotie over balansventilatie – met warmterugwinning (WTW) – ontstond eind oktober toen de gemeente Amersfoort een onderzoek van de GGD Eemland en het ministerie van VROM naar buiten bracht. Uit het onderzoek blijkt dat de ventilatie in te veel van de onderzochte nieuwbouwwoningen tekortschiet. Bovendien wordt er een verband aangetoond tussen balansventilatie en gezondheidsklachten van de bewoners. Klachten die er niet om liegen: tranende ogen, keelpijn, hoofdpijn, astma, vermoeidheid... Daarnaast deed VROM – in vervolg op eerder onderzoek uit 2005 – een landelijk onderzoek naar de gezondheidsaspecten van balansventilatie. Een brief over de resultaten is onderweg naar de Tweede Kamer.

CO₂ IN DE SLaAPKAMER

De resultaten van het recent verschenen landelijk onderzoek geven alleen maar meer reden tot ongerustheid: in 80% van de onderzochte nieuwbouwwoningen ervaren de bewoners geluidsoverlast, in 30% tot 50% van de woningen wordt de vereiste ventilatiecapaciteit niet gehaald, veel ventilatievoorzieningen zijn niet goed aangebracht of ingesteld en in veel woningen, met name in de slaapkamers, is de CO₂-concentratie kritisch. Deze uitkomsten onderschrijven waar Vereniging Eigen Huis altijd voor gewaarschuwd heeft: met het steeds

WAT IS BALANSVENTILATIE?

Een balansventilatiesysteem is een vorm van mechanische ventilatie waarbij de af- én toevoer van lucht in de woning mechanisch plaatsvindt. Het systeem heet balansventilatie omdat er evenveel lucht de woning wordt ingeblazen als afgezogen. Een balansventilatiesysteem heeft vaak ook een warmterugwinfunctie (WTW). Dat houdt in dat de lucht die van buiten komt, wordt opgewarmd door de lucht die naar buiten gaat. Op die manier gaat weinig warmte verloren en wordt minder energie verbruikt.

WAT IS EPC?

De Energie Prestatie Coëfficiënt (EPC) geeft de energie-efficiëntie van een gebouw weer. Deze wordt berekend op basis van de eigenschappen van een gebouw, de installaties en een standaard-gebruikersgedrag. De EPC-norm voor nieuwbouwwoningen is dit jaar aangescherpt van 1,0 naar 0,8. Meer info: www.senternovem.nl

verder aanscherpen van de EPC-norm voor nieuwbouw neemt het risico op een ongezond binnenmilieu sterk toe. “Althans, als bouwers die norm op een kunstmatige manier – dus met mechanische ventilatie – willen halen”, zegt Steven Wayenberg, beleidsadviseur bij Vereniging Eigen Huis. “De overheid heeft de ambitie om de EPC-norm

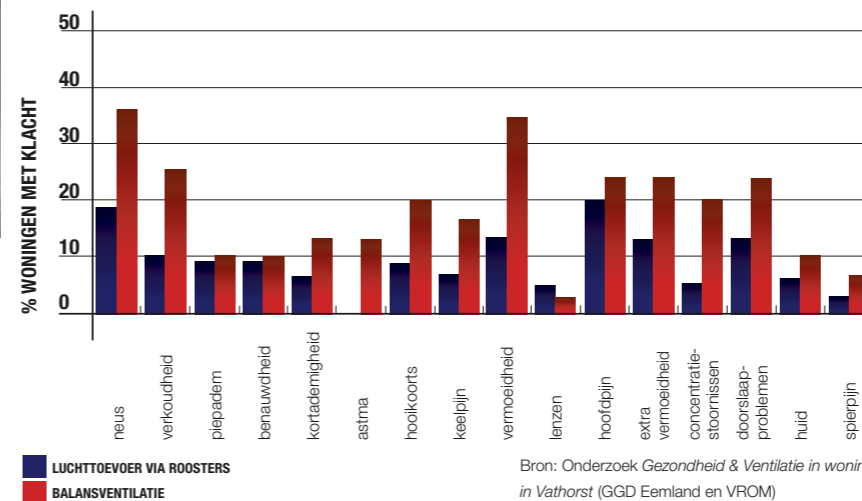
steeds verder aan te scherpen, tot we in 2020 volledig energieneutraal bouwen. Dat is natuurlijk prachtig, maar het kan alleen als we structureel anders gaan denken over hoe we moeten bouwen, al in de stedenbouwkundige fase. Als we voor de futuristische doelstellingen van de overheid, waar het gaat om energiezuinige woningen, te veel vertrouwen op bestaande technieken, zitten we straks met hermetisch afgesloten nieuwbouwwoningen zonder goede ventilatie.”

STATISTISCH VERBAND

Toch wordt balansventilatie met warmterugwinning (WTW) alom aangeprezen en gebruikt om de onlangs nog verder aangescherpte EPC-norm van 0,8 te halen. Zo'n 50% van alle nieuwbouwwoningen wordt tegenwoordig voorzien van balansventilatie. Noodzakelijk voor het halen van de EPC-norm is dat niet; met andere maatregelen zou de norm ook goed te halen zijn. Toch staan er in Nederland nu ongeveer 300.000 nieuwbouwwoningen met balansventilatie. “Bouwers kiezen graag voor balansventilatie omdat het meteen lekker veel punten voor de EPC-norm oplevert. Andere manieren om de norm te halen zijn vaak wat bewerklijker en vragen meer investeringen”, zegt Frans Duijm, milieu-arts bij de GGD in Groningen. Hij is al sinds jaar en dag kritisch over balansventilatie en heeft ook meegewerkt aan het gerucht makende onderzoek in Vathorst.

WETTELIJK MINIMUM

Volgens Duijm zit het probleem voor een deel in de eisen die de overheid stelt aan ventilatie. Of eigenlijk juist in het gebrek aan eisen: “De capaciteitseis waaraan zo'n systeem moet voldoen, is een minimale eis voor de hoogste stand. Dat wil dus zeggen dat het systeem bij stand 3 een bepaalde capaciteit moet halen. Als een systeem aan die eis

Wat vinden gebruikers zelf van hun balansventilatiesysteem? Kijk voor reacties op www.eigenhuis.nl/magazine

MILIEU-ARTS FRANS DUIJM:

'ZODRA JE DE VENTILATIE EEN OF TWEE TANDJES LAGER ZET, VENTILEERT DEZE AL NIET MEER NAAR BEHOREN'

voldoet – en dat is niet eens altijd het geval – functioneert het voor de wet goed. Maar in de praktijk is de minimale eis niet voldoende. Want zodra je de ventilatie een of twee tandjes lager zet, ventileert deze al niet meer naar behoren. En dat is juist wat veel mensen doen: ze zetten hun ventilatiesysteem standaard lager, omdat het systeem bij de hoogste stand te veel lawaai maakt.” En de minimale eis zou volgens Duijm eigenlijk toch al twee keer zo hoog moeten zijn voor een optimale ventilatie. De oplossing? Duijm: “Wat VROM volgens mij zou moeten doen, is de minimale eis aanpassen. Als die niet voor de hoogste stand zou gelden maar voor de middelste, dan zou het natuurlijk al schelen. Maar het zou goed zijn om er ook een concrete geluidsnorm aan te koppelen, zodat mensen hun ventilatiesysteem niet meer zo snel laag of zelfs uit zetten. Onhoorbaar in de slaapkamer en nauwelijks hoorbaar in de woonkamer.”

ACHILLESHIEL

Balansventilatie met warmteterugwinning kan prima functioneren. Mits het systeem op de juiste manier is geplaatst en op de juiste manier wordt gebruikt en onderhouden, en er niet is bespaard op belangrijke onderdelen als bijvoorbeeld geluidsisolatie. Want de achilleshiel van balansventilatie is: er gelden te veel randvoorwaarden

HOE GAAT HET NU IN VATHORST?

De inwoners van Vathorst zijn natuurlijk geschrokken van de resultaten van het onderzoek in hun wijk. Leden die in Vathorst wonen, hebben een brief ontvangen van Vereniging Eigen Huis met onder meer praktische informatie over wat ze kunnen doen bij problemen met hun ventilatiesysteem. Daarnaast heeft de vereniging de wethouder van Amersfoort per brief verzocht haar verantwoordelijkheid te nemen in deze kwestie. Dit alles kunt u lezen op www.eigenhuis.nl/vromvathorst

voor het goed functioneren van het systeem. Weinig mensen hebben zin om zich bezig te houden met al die 'details': het bestuderen van de gebruikershandleiding, het schoonmaken van filters en ventielen, het onderhouden en controleren van het systeem... Wayenberg: “Dat is een belangrijke reden waarom Vereniging Eigen Huis er op tegen is om balansventilatie op grote schaal in te zetten. Als aanvulling op andere energiebesparende maatregelen kan het best functioneel zijn. Maar als hoofdmaatregel om op een kunstmatige manier de EPC-norm te halen, voldoet het niet.”

RAAM OPEN

Twijfelt u of uw balansventilatiesysteem voor voldoende frisse lucht zorgt? De snelste en eenvoudigste – maar tijdelijke! – oplossing is: een raam openzetten. Volgens Frans Duijm kunt u dat gerust doen. “Het systeem is niet zo gevoelig dat het dan niet meer werkt. Er staat immers geen druk op. Met een open raam is balansventilatie natuurlijk iets minder energie-efficiënt, maar zo veel maakt het nou ook weer niet uit.” Een prima manier om gezondheidsklachten te voorkomen, vindt ook Wayenberg. “Maar dan moeten de huizen natuurlijk wel met beweegbare ramen worden opgeleverd. Een vast raam is goedkoper dan een beweegbaar raam. We zien vrij vaak dat bouwers daarop bezuinigen... Een raampje openzetten kan dan niet in alle kamers.” Dat is dus geen echte oplossing. Wat dan wel? Dat blijft voorlopig de vraag. De bal ligt bij de overheid.

Bij het ter perse gaan van dit nummer kon een woordvoerder van VROM nog geen verder commentaar geven op het recent uitgevoerde en nog niet openbaar gemaakte onderzoek van VROM.

 Blijft u ondanks goed onderhoud problemen ondervinden met uw ventilatiesysteem, meldt u dan bij de contractpartij die het systeem heeft geïnstalleerd. Meer info op www.eigenhuis.nl/magazine

Is de antwoordkaart weg?
U kunt ook bellen voor een afspraak: 0800 20 21.

Kies voor professionele huisbeveiliging. Kies Nuon

Nu gratis
alarmsysteem
t.w.v.
€ 995,-

U wilt uw huis optimaal beveiligen, zodat u zich geen zorgen hoeft te maken over inbrekers die ongemerkt binnendringen. Wij kunnen ervoor zorgen dat bij onraad een alarm in uw huis afgaat én dat er direct een melding bij de alarmcentrale binnenkomt. Onze beveiligingsadviseur informeert u graag over de mogelijkheden en heeft bovendien het volgende aanbod:

- Gratis draadloos alarmsysteem t.w.v. € 995,-
- Aansluiting op de alarmcentrale, dus direct melding bij onraad
- Installatie en onderhoud door ervaren monteurs
- All-in vanaf € 34,95 per maand

Wilt u van dit unieke aanbod profiteren? Maak dan direct een afspraak met een van onze beveiligingsadviseurs.

Stuur de antwoordkaart op of bel gratis 0800 20 21 voor vrijblijvend beveiligingsadvies bij u thuis.

Altijd **NUON**